

EUROPE DIRECT
Jõhvi

MEIE EUROOPA

Europe Directi Jõhvi teabekeskuse infoleht

Nr 58 Laupäev, 16. mai 2026

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

"Mida rohkem propagandast räägime, seda paremini oleme selle eest kaitstud"

■ Väärinfo hulk kasvab iga aastaga ja need, kes selle ära tunnevad, peaksid sekkuma ning selle levikut pidurdama, arvab Noorte Vabamu sisujuht ja haridusprogrammide läbiviija Nikolai Ostashov, kes andis Euroopa päeva nädalal muuseumitunni Jõhvi, Toila ning Kohtla-Nõmme kooliõpilastele.

✓ Olete käinud muuseumitunde läbi viimas paljudes koolides. Räägite eluliste näidete toel, kuidas väärinformatsioon kujundas minevikus ja kujundab ka praegu avalikku arvamust. Kui hästi noored, kellel pole nõukaaja pagasit, propagandast läbi hammustavad?

Praegu räägitakse propagandast Eestis ikka päris palju. See teema on nii meedias kui ka riiklikes õppekavades. Aga võib-olla selle pärast, et me kõik sellest räägime, ongi Eesti hästi valmistunud propagandasõjaks, õigemini kaitseks selle vastu.

Nagu iga teema puhul, mõned noored lihtsalt kuulavad ja noogutavad, teised räägivad ja mõtleavad aktiivselt kaasa. Olen pannud tähele, et just Ida-Virumaa noortele meeldib rohkem arutada ja oma mõtteid jagada. Sügisel käisin Narva koolides ja Ida-Virumaa kutsehariduskeskuses, nüüd Jõhvi valla koolides.

Meil on projekt, et me ei räägi väärinfost ainult Vabamus, vaid saame ringi sõita ja pakkuda seda tundi ka väljaspool Tallinna.

✓ Kas koolid ise ei jõua teie juurde, kus haridusprogrammi toetavad ka muuseumi seinad?

See on probleem. Meil oli varem

Nikolai Ostashov rääkimas infost kui relvast ja propagandast Toila gümnaasiumi õpilastele.

MATTI KÄMÄRÄ

projekt, kus toetasime koole bussirahaga, aga korra bussiga Tallinna tulemine võtab nii palju aega ja ressursi. Lihtsam ja palju odavam on, kui üks inimene sõidab ja teeb muuseumitunni koolides kohapeal. Kuna see on teema, mis on seotud pigem tänapäevaga, siis võib-olla pole nii oluline näidata kõiki asju, mis meil Vabamus on. Slaide ja plakateid saab igale poole kaasa võtta.

✓ Millist lisaväärtust annab Vabamu muuseumitund kooliprogrammidele?

Eestis on tehtud väga palju videomaterjali selle kohta, kuidas kontrollida fakte ja allika usaldusväärsust. Noored seda tegelikult teavad. Kui loime muuseumitunni, siis mõtlesime, et lisame natuke ajaloolist tausta. Et väärinfo levitamine ei tekkinud kümme aastat tagasi, vaid selle juured on teises maailmasõjas ja sellele järgnenud külmas sõjas.

Külma sõda oli üldse propagandaa, väärinfo ja igasuguste infokampaaniate kuldajastu. Näiteks levitas KGB väärinfot, et HIV/AIDS oli Ameerika loodud biorelva projekt. Teine näide KGB tegevusest oli, et Lääne-Saksamaa sünnagoogid soditi grafitiga täis, näitamaks, et Saksamaal elab endiselt antisemitism.

Või kui 1984. aastal toimusid Los Angeleses olümpiamängud, siis oli jälle KGB kampaania näitamas, et Ameerika on rassistlik ja seal tapetakse mustanahalisi, selleks et Aafrika riigid boikoteeriksid mängu.

✓ Nagu Nõukogude Liit ise boikoteeris vastusena Ameerika juhitud 1980. aasta Moskva olümpiamängude boikotile. Aga midagi pole vahepeal muutunud. Töite tunnis näite palju hilisemast ajast, mõne aasta tagustelt

Pariisi olümpiamängudelt, kust Venemaa kui riik kõrvale jäi. Vastuseks korraldas Venemaaga seotud mõjutustegevus valeinfokampaaniaid, levitades näiteks võltsitud pilte prügisse uppunud Pariisi peatännavast.

Jah, see oli vastik kätemaks, et näidata Pariisi haisva ja räpase na ning kahjustada olümpiamängude mainet. Tehti ka deepfake-dokke [tehisarv loodud videoid – toim.], kus tuntud Ameerika näitlejad räägivad sellest, kuidas olümpiamängud ei ole enam endised. Et need võrduvad dopinguga ja inimestega, kes vahetavad sugu. Et olümpiamängud ei ole enam aus mäng.

Kui sa lihtsalt sirvid meediat ega süvene, siis jäädki uskuma, et kogu maailm arvab nii. Aga kui süvened, siis näed, et see on puhtalt meiega manipuleerimiseks. Noortel on see privileeg, et nad saavad seda infot koolis. Eesti noored on

Ida-Viru koolid saavad tasuta muuseumitunni kohapeale tellida

✓ Euroopa päeva nädalal toimusid Ida-Viru koolides Vabamu ja Europe Directi Jõhvi teabekeskuse koostöös muuseumitunnid "Väärinfo strateegiad läbi põlvkondade".

Noorte Vabamu sisujuht Nikolai Ostashov käsitles propagandast, tsensuuri ja väärinfo mõju ühiskonnale nii lähiajaloo kui ka tänapäeval. Eraldi tähelepanu pööras ta Venemaa peetavale infosõjale. Praktilises töötoas õppisid noored analüüsima infoallikate usaldusväärsust ning tundma ära väärinfo levitamise võtteid.

"Ida-Virumaa on Eesti jaoks erilise tähtsusega piirkond, kus inimesed puutuvad Venemaa propagandaga kokku palju vahetumalt kui mujal Eestis. Seetõttu on eriti oluline õpetada noori ja kogukondi väärinfot ära tundma ning kriitiliselt infot hindama," ütles Europe Directi Jõhvi teabekeskuse juhataja Margus Ilmjärv.

Ta lisas, et Venemaa infosõda ei käi ainult meediakanalites, vaid mõjutab otseselt inimeste turvatunnet ja usaldust ühiskonna vastu. "Mida teadlikumalt me propagandast räägime ja selle toime mehhanisme mõistame, seda paremini suudame end selle mõju eest kaitsta."

Koolidele tellimiseks on okupatsioonide ja vabaduse muuseum Vabamu välja töötanud muuseumitunni "Info relvana: kuidas väärinfo on mõjutanud ajalugu ja kujundab tänapäeva narratiivi", mis sobib 7.-12. klassidele.

"Teeme muuseumitundi juba teist aastat ja see on olnud väga populaarne. Esimesel aastal jõudsimme 70 klassi ja umbes 1300 õpilasteni. 2026. aastal on jäänud ainult kümme kohta. Tallinna kvoot on täis, aga Ida-Virumaal saaksime tasuta teha veel kümnes klassis," rääkis Nikolai Ostashov, lisades, et tunnid võiksid jääda sügisesse.

Vabamu veebilehelt leiab ka veebikursuse, kus saab analüüsida erinevaid propagandast, tsensuuri ja kontrollitud narratiive ning näha, kuidas need on kindlustanud võimu nii minevikus kui ka tänapäeval.

maailmas esirinnas kui kõige nutikamad meediakasutajad. Aga me jätame vanema põlvkonna, nende vanemad, tädid, onud, vanavanemad, tähelepanuta. Ja nemad jagavad võltsitud videoid ning pilte edasi.

Noored võiksid olla need, kes seda pidurdavad. Näitavad, et see on fake. Kui sõber või sugulane ja-

gab mingit jama ja sa ei ignoreeri seda, siis see ongi esimene samm, et olla aktiivne ja julge kodanik. Inimestel on vaja ärgata, sest meil on tekkinud olukord, kus trollid tegevsevad internetis ja haritud inimesed, kes teavad, ei viitsi lihtsalt sellega tegelda. Kui me distantseerume, siis jätemegi kogu arutelu interneti trollidele.

Euroopa Komisjoni volinik ja peaminister tähistasid koos narvalastega Euroopa päeva

✓ Euroopa päev tõi Narva Raekoja platsile üle tuhande inimese, kes hindavad vabadust ja teisi euroopalikke väärtusi.

Narvas algas Euroopa päev palju rõõmu pakkunud perepäevaga. Külalastada sai Ida-Viru tulevikumessi, mängida orienteerumismängu ja elada kaasa kohalike noortebändide kontserdile. Päeva lõpetas suurejooneline kontsert, kus Raekoja platsile üles seatud lavale astusid Narva linna sümfooniaorkester koos Ott Leplandi ja Tanja Mihhailovaga ning NOËP.

Euroopa Komisjoni põlvkondadevahelise õigluse, noorte, kultuuri ja spordi volinik Glenn Micallef ütles oma tervituskõnes, et Euroopa algab Narvast ja Euroopat loovad meie inimesed.

Peaminister Kristen Michal tõi esile, et Euroopa Liiduga liitumine on olnud Eesti jaoks edulugu. "Eesti inimeste elu on selle ajaga märgatavalt paremaks muutunud. Nii Eesti keskmine palk kui SKP on liitumisest saadik enam kui neljakordistunud. Meie majandus on olnud üks kiiremini kasvavaid Euroopas. Euroopa Liit ei ole olnud ainult turg või rahastus – see on võimaluste ruum Eesti inimestele ja ettevõtetele."

Peaminister lisas, et Euroopa Liidu toel oleme ehitanud arvukalt teid, raudteid ja ühendusi, mis seovad Eestit tugevamalt ülejäänud Euroopaga. "Meie ettevõtetel on ligipääs poole miljardi inimesega ühisturule. Meie inimesed saavad õppida Euroopa parimatest ülikoolides, reisida ja töötada vabalt kogu Euroopas. Kõik see avardab silmaringi ja loob uusi võimalusi siinsamas Eestis."

Enne Euroopa päeva avaldatud värsked Eurobaromeetri uuring näitab, et Eesti inimesed oskavad seda hinnata, paistes silma väga tugeva toetusega Euroopa Liidule: tervelt 82% leiab, et Eesti on ELi liikmelisusest kasu saanud. Samuti peab 57% eestlastest Euroopa Liitu stabiiliseerivaks jõuks ebakindlas maailmas ning suur osa (62%) on optimistlik ELi tuleviku suhtes.

Eriti märkimisväärne on, et eestlased kuuluvad ka euroala tugevamate toetajate hulka, näidates selget usaldust (87%) ühise valuuta vastu. Need tulemused kinnitavad, et Eesti inimesed näevad Euroopa Liidus nii kindlustunnet kui ka tulevikuvõimalusi, vahendas Euroopa Komisjoni esindus Eestis, üks Euroopa päeva korraldajatest.

Suurejoonelise Euroopa päeva kontserdi lõpetas Narva Raekoja platsil NOËP.

ILJA SMIRNOV